

ผลทางด้านการค้าและเศรษฐกิจของการรวมกลุ่มอาเซียน
ที่มีต่อประเทศสมาชิกและโดยเฉพาะประเทศไทย

นางเพ็ญศรี บุญญรัตน์

002156

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการตลาด

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2522

I16735365

ASEAN - ITS TRADE AND ECONOMIC IMPACT ON THE MEMBER
COUNTRIES WITH PARTICULAR EMPHASIS ON THAILAND

Mrs. Pensri Bunyarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Commerce

Department of Marketing

Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลทางการค้าและเศรษฐกิจของการรวมกลุ่มอาเซียน ที่มีต่อประเทศสมาชิก และโดยเฉพาะประเทศไทย
ชื่อนิสิต	นางเพ็ญศรี บุญญรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายประพันธ์ วอนชอบพร
แผนกวิชา	การตลาด
ปีการศึกษา	2521

บทคัดย่อ

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าสมาคมประชาชาติแห่งตะวันออกเฉียงใต้หรือที่เรียกว่าสมาคมอาเซียน ได้มีความก้าวหน้าในความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจนับตั้งแต่การประชุมสุดยอดที่บาหลี เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2519 ซึ่งการประชุมครั้งนี้ นับเป็นก้าวสำคัญในความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ได้มีการลงนามร่วมกันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ไทย ที่กรุงเทพฯ เพื่อก่อตั้งสมาคมอาเซียนในปี 2510 เพราะได้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการของอาเซียนที่กรุงจาการ์ตา และมีการจัดประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ซึ่งการดำเนินทั้งสองประการนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ

จุดมุ่งหมายของความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจของอาเซียนก็คือ การทำให้อการค้าและเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า ซึ่งประเทศไทยเองก็ได้เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการเจรจาเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับความร่วมมือดังกล่าว และได้เข้าร่วมทำความตกลงทางการค้าและเศรษฐกิจหลายครั้ง ซึ่งความตกลงดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อประเทศไทยมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเองในปัจจุบันและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในอนาคต

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้กล่าวถึง ก็คือ ความสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับประเทศที่สาม หรือกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ ซึ่ง

หัวหน้าคณะรัฐบาลอาเซียนก็ได้มีการตกลงกันว่า ความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจ กับประเทศเหล่านี้โดยเฉพาะ ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา จำต้องเพิ่มพูนและขยายออกไปอีกเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

วิทยานิพนธ์เล่มนี้พยายามที่จะวิเคราะห์ความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจ ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมองจากแง่เศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเริ่มกล่าวถึงความเกี่ยวข้องของทางด้านการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ความตกลงทางด้านการค้าและเศรษฐกิจที่ได้มีขึ้นจนถึงปัจจุบันในตอนสุดท้ายจะเป็นการประเมินผลของข้อตกลงที่จะมีผลกระทบต่อประเทศไทย โดยจะมุ่งให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อด้านการค้าและเศรษฐกิจในแขนงอื่น ๆ อาทิเช่น ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน คมนาคม การขนส่ง และการสื่อสารระหว่างประเทศ การส่งเสริมการลงทุน การเผยแพร่สินค้า และโลกทัศน์ขั้นมูลฐาน เป็นต้น และให้ข้อคิดเห็นความร่วมมือของกลุ่มอาเซียน และแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในอนาคตด้วย

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจโลก และความไม่แน่นอนทางการเมืองของประเทศในกลุ่มอินโดจีน ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศภาคีอาเซียน และการเข้แทรกแซงของประเทศมหาอำนาจทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมืองของประเทศภาคีอาเซียน ฉะนั้น ความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจในปัจจุบัน และในอนาคตของกลุ่มภาคีอาเซียนจะเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในความอยู่รอดของสมาคมอาเซียนและของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกอาเซียนด้วย

Q

Thesis Title   ASEAN - Its Trade and Economic Impact on The
Member Countries with Particular Emphasis on
Thailand

Name   Mrs. Pensri   Bunyarat

Thesis Advisor   Mr. Prapan   Vonkhorporn

Department   Department of Marketing

Academic Year   1978

ABSTRACT

It has been widely recognized that the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) has achieved an impressive progress towards trade and economic cooperation among its member countries since the Bali Summit in February, 1976. The Summit was regarded as a major breakthrough in trade and economic cooperation since the establishment of the Association in 1967, following the Bangkok Declaration signed by Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore, and Thailand. The most important outcome of the Summit was the institutionalization of economic cooperation, witnessed by the establishment of the ASEAN Secretariat in Jakarta, and the setting up of a very important machinery : the Meeting of Economic Ministers which has kept the process of trade and economic cooperation going.

Recognizing the significance of ASEAN trade and economic cooperation as a means of accelerating trade and economic growth,

Thailand has actively participated in various discussions and negotiations to lay down rules and guidelines for such cooperation, and has entered into several trade and economic agreements. How much these agreements will contribute to the Thai economy depends very much on the economic situation in Thailand at the present time and the ability in implementing her economic development programme in the future.

The important points covered in this thesis concern ASEAN'S trade and economic relations with third countries or groups of countries. On several occasions the Heads of Government agreed that economic cooperation with these countries, notably the European Economic Community, Japan, Australia, New Zealand, the United States of America and Canada be further intensified and expanded primarily for mutual benefit of ASEAN.

This thesis attempts to analyse ASEAN trade and economic cooperation, viewed from the perspective of the Thai economy. Firstly, it reviews trade and economic interdependence of Thailand with other ASEAN countries. Secondly, it reviews trade and economic agreements which have been concluded until this date. Finally, And finally, evaluation of the impact on trade and economic agreements to Thailand, Special attention will be given to trade and other economics such as industrial cooperation, agricultural cooperation, financial cooperation, investment promotion cooperation, fairs and exhibition of commodities cooperation and cooperation in basic commodities, etc., and a review of prospect for cooperation and the proper way of Thailand to take in the future.

The world economic and politic problems which prevail at the present time initially create an impact to the stability of the ASEAN'S member countries. Therefore, trade and economic cooperation at present as well as in the future will be a cornerstone with which these countries would be able to attain the goal of realizing this area the Zone of Peace, Freedom and Neutrality in Southeast Asia.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ คุณประพันธ์ วอนขอพร อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ไกรฤทธิหาแนวความคิดในการดำเนินการเขียนวิทยานิพนธ์ ทั้งยังไกรฤทธิ ตรวจสอบปรับปรุงจนกระทั่งได้สำเร็จออกมาเป็นรูปเล่ม อีกท่านหนึ่ง คือ อาจารย์ สุกาญจนา ลิ้มปิสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ไกรฤทธิให้คำแนะนำ และ ตรวจสอบขั้นตอนต่าง ๆ ในการเขียน ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณท่านผู้ใหญ่ในกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และขอบคุณ เพื่อน ๆ ที่มีใคร่กล่าวนามในที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานการชำระเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมวิเทศสหการ กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ ที่กรุณาให้ข้อมูล ทำให้วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จไปด้วยดี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ณ
สารบัญ.....	ญ
รายการตาราง.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมุติฐาน.....	3
วิธีการดำเนินการ.....	3
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	4
2 ประวัติความเป็นมาของอาเซียน.....	5
ความเป็นมาของอาเซียน.....	5
วัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียน.....	6
การจัดองค์การของสมาคมอาเซียน.....	7
3 โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจและการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	24
เนื้อที่และประชากร.....	24
ผลิตผลมวลรวมภายในประเทศและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ.....	27
ทรัพยากรธรรมชาติ.....	32
การเกษตร.....	36
อุตสาหกรรม.....	41
โครงสร้างด้านการค้า.....	42 ✕
การคารวะระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน.....	54 ✕

4 ความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศอาเซียน...	61
ด้านการค้า.....	62
ก. การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร.....	62
ข. การให้สิทธิพิเศษในลักษณะอื่น.....	65
ค. มาตรการอื่น ๆ ในการร่วมมือทางการค้า.....	67
ด้านเศรษฐกิจ.....	67
ก. ด้านการพัฒนาการกสิกรรม การประมง และป่าไม้.....	68
ข. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม.....	69
ค. ด้านการเงินระหว่างประเทศ.....	78
ง. ด้านกิจการประกันภัย.....	89
จ. ด้านการคมนาคม การขนส่ง และการสื่อสารระหว่างประเทศ.....	91
ฉ. ด้านการพัฒนาการลงทุน.....	98
ช. ด้านการเผยแพร่สินค้า.....	98
ซ. ด้านการเจรจาต่อรองในการพยุขงรายได้ การส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์.....	99
ด. ขอตกลง โภคภัณฑ์ขั้นมูลฐาน.....	99
5 ความร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ.	101
ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป.....	102
ก. การติดต่อและดำเนินการ.....	103
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป..	108
ญี่ปุ่น.....	114
ก. การติดต่อและการดำเนินการ.....	115
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่น.....	116

สหรัฐอเมริกา.....	119
ก. การติดต่อและการดำเนินการ.....	120
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหรัฐอเมริกา.....	122
ออสเตรเลีย.....	123
ก. การติดต่อและการดำเนินการ.....	124
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย.....	127
นิวซีแลนด์.....	130
ก. การติดต่อและการดำเนินการ.....	130
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์.....	131
แคนาดา.....	133
ก. การติดต่อและการดำเนินการ.....	133
ข. ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับแคนาดา.....	134
6 การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านการค้าและเศรษฐกิจของประเทศไทยจาก การเข้าเป็นภาคีอาเซียน.....	135
การวิเคราะห์ผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากความร่วมมือทางด้านการ การค้าและเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศภาคีอาเซียน.....	135
* ก. ด้านการค้า.....	135
ข. ด้านโลกทัศน์ขั้นมูลฐาน.....	154
ค. ด้านอุตสาหกรรม.....	160
ง. ด้านการพัฒนาการเกษตร.....	165
จ. ด้านการเงิน.....	166
ฉ. ด้านการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศ.....	171
ช. ด้านการเผยแพร่สินค้า.....	172
7 การวิเคราะห์ผลที่ประเทศไทยจะได้รับจากความร่วมมือทางการค้า และเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ.....	173

ก. ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป.....	173
ข. ญี่ปุ่น.....	181
ค. สหรัฐอเมริกา.....	186
ง. ออสเตรเลีย.....	192
จ. นิวซีแลนด์.....	198
ฉ. แคนาดา.....	201
7 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	204
ผลที่เกิดจากความร่วมมือภายในกลุ่มสมาชิก.....	204
ผลที่เกิดจากความร่วมมือกับประเทศภายนอกกลุ่มสมาชิก.....	215
บรรณานุกรม.....	233
ภาคผนวก ก.....	237
ภาคผนวก ข.....	252
ภาคผนวก ค.....	258
การศึกษาโดยสังเขป.....	284

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การนำข้อเสนอแนะของการประชุมอาเซียนมาปฏิบัติ	14
3.1 ขนาดเนื้อที่ประชากรและความหนาแน่นของประชากรในประเทศสมาชิก อาเซียน ปี 2519.....	26
3.2 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ รายใ้ต่บุคคลและอัตราความเจริญ เติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2511-2518.....	29
3.3 สัดส่วนและผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่ผลิตภายในประเทศของสมาชิก อาเซียน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ปี 2514 และ 2518.....	31
3.4 สถิติการผลิตข้าวของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	33
3.5 สถิติการผลิตแร่เหล็กของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	34
3.6 สถิติการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม (ดิบ) ของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	35
3.7 สถิติการผลิตยางธรรมชาติของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	39
3.8 สถิติการผลิตข้าวของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	40
3.9 สินค้าออกที่สำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	45
3.10 โครงสร้างการส่งออกของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	46
3.11 การส่งออกสินค้าเกษตรเมื่อเทียบกับการส่งออกทั้งหมดของประเทศ (สมาชิกอาเซียนบางประเทศ).....	47
3.12 โครงสร้างการนำเข้าของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	50
3.13 การค้าต่างประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียน.....	52
3.14 การการะหว่างประเทศไทยกับประเทศภาคีอาเซียน.....	54
4.1 ปริมาณการลงทุนของโครงการอุตสาหกรรม.....	73
6.1 อัตราส่วนการส่งข้าวออกของไทยไปยังประเทศสมาชิกอาเซียน.....	156 ✓
6.2 อัตราส่วนการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน.....	157 ✓

ตารางที่	หน้า
6.3 ความร่วมมือที่ออสเตรเลียให้แก่ไทยระหว่าง 2516-2520.....	196
8.1 สินค้าที่สำคัญของประเทศอาเซียน.....	259
8.2 ทิศทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน ปี 2513, 2516, 2519.....	261
8.3 สถิติการค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย.....	263
8.4 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปอินโดนีเซีย.....	264
8.5 มูลค่าสินค้าเขาสำคัญที่นำเข้าจากอินโดนีเซีย.....	266
8.6 สถิติการค้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย.....	267
8.7 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปมาเลเซีย.....	268
8.8 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากมาเลเซีย.....	270
8.9 สถิติการค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์.....	272
8.10 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปฟิลิปปินส์.....	273
8.11 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากฟิลิปปินส์.....	274
8.12 สถิติการค้าระหว่างไทยกับสิงคโปร์.....	276
8.13 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปสิงคโปร์.....	277
8.14 มูลค่าสินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากสิงคโปร์.....	281